СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 47. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, четвер, 8-го березня 1945. No. 47. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, March 8, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЗАЛІЗНИЦЯМ НЕДОСТАЄ 80,000 РОБІТНИКІВ

ВАШИНГТОН. — Ледви змогли залізничі підприємства вирятуватися з замішання в комунікації у східніх стейтах, а вже загрожує їм нова небезпека, тобто недостача робітника та нового виряду.

Внаслідок нових заряджень в справі побору людей до воєнної служби або до праці в есенціональних воєнних підприємствах залізниці втратили вже 80,000 робітників, а тепер ще яких 50,000 можуть піти до війська. Тому, що бракує фахових механіків, залізниці мусять залишити ушкоджені вагони, а вживати лише нові. Внаслідок безупинного зуживання вагони будуть дальше псуватися і треба буде їх відкладати, як неужиточні. До кризи причинилася ще гостра зима цього року, бо треба було нагло доставляти великі кількости вугілля до міст. В лютім забракло залізничим підприємствам 7,600 ваґонів на вугілля, а з кінцем лютого замкнено 2,219 збіжевих ссипів („елевейторів") бо нестало ні ваґонів ні робітників. Крім цього не було робітників до відгортання снігу, а це причинилося теж до спинення залізничого руху і залізничих достав.

РІКА ОГАЙО ВИСТУПАЄ З БЕРЕГІВ.

СИНСИНАТІ (Огайо). — Найбільш загрозлива повінь у теперішньому воєнному часі наближається в тутешній околиці внаслідок високого стану в ріці Огайо. Хоч ще вилив не дійшов до найбільших розмірів, вже позамикано десятки воєнних підкриємств, а з долів повтікали мешканці в вищі околиці. Міські, стейтові й федеральні уряди в долині ріки Огайо, починаючи від Питсбурґа [illegible] берегів Мисисипі, змобілізували всі сили, що [illegible] катастрофи. Досі найбільше з усіх міст загрожене місто Синсинаті. Стан води дійшов тут до 65 стіп, отже 13 стіп понад [illegible], що його називають „станом виливу". Внаслідок частинних виливів менших рік, які допливають до Мисисипі та до Огайо, настала перешкода в правильнім залізничім русі.

ДЕВЯТИЙ СИН ПЕРЕПАВ ПРИ КЛЯСИФІКАЦІЇ.

ЛІҐАЙТОН (Пенсилвенія). — Девятий син пані Росел МекФарленд перепав при фізичнім іспиті при клясифікації до армії в місті Вилкс-Бері. Мати й сусіди вислали прохання до президента, щоб ще й цього сина приняли до війська.

Один із її синів уже давніше загинув, а минулого тижня мама дістала вістку що ще один син десь пропав.

НАДІЮТЬСЯ ЧІЯНҐА В САН ФРАНСИСКО.

ВАШИНҐТОН. — Виявляється, що начальний генерал Китаю Чіянґ-Кай-шек може стрінутися з президентом Рузвелтом на конференції у Сан Франсиско. У дипльоматичних колах появилася поголоска, що президент має запросити Чіянґ-Кай-шека до Злучених Держав на відвідини, а на це найкраще надається час конференції для забезпеки й миру. Президент Рузвелт вже заявив, що він буде на конференції в Сан Франциско або на вітворенню або вчасі нарад. Колиб Чіянґ прибув до Америки, то нема сумніву, що він відбув би конференцію з президентом Рузвелтом про воєнно-політичне співділання обох держав.

ДЛЯ ВРЯТУВАННЯ АМЕРИКИ ТРЕБА ДЖАБІВ ПІСЛЯ ВІЙНИ.

ВАШИНҐТОН.—Будівничий кораблів Генрі Кайзер складав зізнання як знавець перед сенатською Комісією для Малих Бизнесів. Він домагався безпосередного продажу воєнних фабрик в руки приватних підприємців, як засобу затримати роботу для робітників. При цій нагоді сказав Кайзер такі знаменні слова: „Є лише один спосіб врятувати Америку після війни, а це найти працю. Це єдиний спосіб відплатити народови за те, що він воював і зберігав віру в тих, що вмерли за нас Коли придбаємо джаби, добемося добробуту".

БУДУЮТЬ ЩЕ 84 ВОЄННИХ КОРАБЛІВ.

ВАШИНҐТОН. — Адмірал Ернест Кінґ замовив ще 84 нових воєнних кораблів в додатку до 288, які вже будуються. Між ново замовленими воєнними кораблями є найновішого типу кораблі для перевозу літаків, важкі кружляки, легкі кружляки, нищителі й субмарини. Ціла програма будови 372 кораблів має бути викінчена з кінцем 1947. року. Колиб від тепер аж до того часу воєнна фльота не втратила ні одного корабля, вона малаб 1,532 воєнних кораблів загальної містоти 6,485,823 тон.

Фонди на будову нових кораблів уже ухвалені конґресом в загальному буджеті. При цій нагоді оприлюднив департамент маринарки, що 125 торговельних кораблів приділено до воєнних потреб.

ШУКАЄТЕ ПРАЦІ? — Наперед поглянньте на оголошення нових робіт у „Свободі".

Між-Американська Конференція проти вирізнювання рас і релігій

МІСТО МЕКСИК. — Серед резолюцій, принятих на Між-Американській Конференції находяться такі: Щоб не робити різниці у трактуванню релігій і рас в державах; щоб знести заборону іміграції для так званих „небажаних чужинців"; щоб не обмежувати жінок в різнородній діяльности. Ці резолюції оперті на засадах, признаних американськими державами, щоб не робити різниці між расами й релігіями при розділі праці.

Уруґвайська делеґація видвигнула ще одну резолюцію, а це, щоб „на території американських держав не допустити до цього, щоб чужинні ґрупи творили небезпеку для незалежности держав ідля існування установ, принятих в Західній Півкулі". Ця резолюція мала первісно відноситися до перешкодження аґітації з держав Осі, але опісля її перемінено в тому напрямі, щоб загалом чужинні ідеольоґії не загрожували американським установам.

НЕ ПІДЕ АМЕРИКА, ЗАЙДЕ РОСІЯ ДО ЕВРОПИ, ЗА ЗДОГАДОМ КОРЕСПОНДЕНТКИ

НЮ ЙОРК. — Пані Ен О'Ґер МекКормик, кореспондентка ґазети Ню Йорк Таймс, яка щойно вернулася з піврічного побуту в різних краях в Европі та в Малій Азії, склала прилюдний звіт перед 500 людьми в салі Таймс Гол. Вона домагається рішучого становища в справі закордонної політики Америки у визволених краях Европи. Вона зясувала визволені краї як взірець неладу, серед якого хтось мусить завести якийсь режім. „Нема іншого способу заведення миру, хіба, що хтось скористає з цеї нагоди" — говорила референтка. Я не знаю, чи більший є хаос, який я залишила, коли виїзджала з Европи, чи більша є нагода перед нами. Коли ми не станемо разом і не займемо нашого місця та не заоферуємо нашої демократії в темному кутику після війни, тоді Росія щось зробить і вона буде мати повне право не лише до воєнної, але й до мирової перемоги — остерігала пані МекКормик.

„Червоний Хрест" рятує бранців

ПАРИЖ. — Французькі воєнні бранці, звільнені з німецької неволі наступаючими на Шлеск советськими військами, згідно признають, що без допомоги Американського Червоного Хреста їм прийшлобся в неволі загинути з голоду.

За донесеннями з Німеччини, стан воєнних бранців у Німеччині стає щодалі то страшніший. Німці вивезли їх з прифронтових округ та зібрали в центральній Німеччині. Боячися бунту добре нагодованих бранців, вони стали переводити правильну кампанію заголоджування бранців. Тому роблять щораз більше труднощі для достави харчів Червоним Хрестом.

За обчисленнями Червоного Хреста, тепер є в Німеччині 100,000 американських бранців, 150,000 британських і домініяльних, 720,000 французьких, 60,000 польських, 70,000 бельгійських, 13,000 юґославських, 1,150 норвезьких, 1,250 грецьких та кілька міліонів російських.

КЕРВАВІ ЗАВОРУШЕННЯ В РИМІ

РИМ. — Утеча з вязничного шпиталя ґенерала Реатти, бувшого фашистівського начальника штабу, викликала тут величезні демонстрації. Демонстранти зверталися проти премієра Бономія та королівської родини. Підчас демонстрації державна жандармерія („карабінієри") вживали білої зброї та стріляли понад юрбу зо скорострілів. У товпі вибухло кілька бомб. Від одної загинув 35-літній Джесепе Манчіні, візник комуністичного троку, здається від власної таки бомби. Якщо урядови не вдасться в якийсь спосіб успокоїти населення, може легко прийти до переміни в уряді.

Демонстрацію викликали комуністи, але до них негайно приступили інші партії.

НІМЦІВ ДАЛІ ТЯГНЕ ДО НАЦІСТІВ

ААХЕН (Німеччина). — Аліянтський Військовий Уряд зарядив в сільській окрузі вибір делеґатів до окружної ради, що мала вирішити різні питання сільської господарки. Найбільше голосів віддано на одного кандидата, що був тісно звязаний з нацистичною партією. Аліянтський Військовий Уряд не потвердив вибору й німці мусіли голосувати вдруге. Тим разом уже нікого з націстів не вибирали.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ДЛЯ ПІДВЛАДНИХ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ!

Отсим повідомляємо, що ми змушені відложити 21-шу звичайну конвенцію У. Н. Союзу, котра мала відбутись 28-го травня 1945 року в Клівленді, Огайо, з цеї причини, що прохання на дозвіл відбути цю конвенцію було відмовно полагоджене Воєнним Комітетом для Конвенцій.

Як обмеження, наложені воєнними зусиллями, будуть знесені, тоді поробимо приготування щодо часу й місця для відбуття відложеної конвенції, та подамо окреме повідомлення в цій справі.

Ці делеґати, які вже були вибрані, будуть управнені засідати на конвенції тоді як вона відбудеться, якщо вони будуть кваліфіковані та одобрені головним екзекутивним комітетом.

За головний екзекутивний комітет У. Н. Союзу:

Д. ГАЛИЧИН, головний секретар   М. МУРАШКО, головний предсідник

NOTICE

TO THE SUBORDINATE ASSEMBLIES OF THE U. N. A.

We Hereby Announce that we are obliged to postpone the 21st Regular Convention of the Ukrainian National Association, scheduled to have been held on May 28, 1945, at Cleveland, Ohio, because our application for permit to hold this Convention has been denied by the War Committee on Conventions.

When restrictions imposed by the war effort have been lifted, arrangements for a time and place for the holding of the deferred Convention will be made and due notice thereof will be given.

Those delegates who have already been elected will be eligible to sit at the Convention when held, if they are qualified and approved by the Supreme Executive Committee.

For Supreme Executive Committee of U. N. Ass'n, Inc.

D. HALYCHYN, Supreme Secretary   N. MURASZKO, Supreme President

КЕЛЬН У РУКАХ АМЕРИКАНЦІВ

ПАРИЖ. — Аліянтська офензива на захід від ріки Рену завершилася у вівторок великим трійомфом: місто Кельн, старинне місто, четверте зряду щодо величини місто Німеччини, добуте розмірно легко американцями. Признання за цей добуток належиться Американській Третій Панцирній Дивізії, що вдарила на Кельн з півночі, та 104. Дивізії Піхоти, що наступила на нього зо заходу.

Одночасно з цею перемогою Першої Армії ґенерала Годжеза ще іншу перемогу добули війська Третьої Американської Армії під ґенералом Петеном, котрі поробили поважні поступи в напрямі другого великого міста Кобленца. Завдяки перемогам американські війська мають тепер у своїм посіданню західний беріг ріки Рену від Кельну на півночі по Нойс та від Нойсу до Райнеберґа.

Місто Кельн упало багато лекше, ніж цього всі сподівалися зо загрозливих заповіджень націстичного уряду. Спершу німці ставили опір вступаючим у Кельн американцям, але як перший опір зломано, решта міста перейшла в американські руки з розмірно невеликими втратами.

КЕЛЬН — ВЕЛИЧНІ РУЇНИ.

КЕЛЬН.—Американські кореспонденти, що ввійшли до цього міста з американськими військами, описують його згідно як купу румовища. Кажуть вони, що людина, яка не бачила таких руїн, не може собі просто уявити, як далеко знищення може дійти.

У цілому місті ледво чи є один будинок, що не був ушкоджений війною. Більшість з них зовсім не надається на мешкання. Ще довго вони будуть мусіти стояти пусткою, бо направки в багатьох випадках мусять потривати довго. Люди, що бачили Лондон думали, що він страшно знищений; та побачивши Кельн, кажуть, що бомбові ушкодження Лондону це розмірно так, як каплина води супроти повного води ведра.

Славна кельнська катедра ще стоїть. Назагал вона мало ушкоджена. Вежі стоять цілі. Вікон одначе нема і в кількох місцях вона має знаки куль.

Кажуть кореспонденти, що для них Кельн дає ясний образ того знищення, яке зготував німецьким містам Гітлєр своєю політикою.

ЧОРЧИЛ ВІДВІДУЄ НІМЕЧЧИНУ.

ЮЛІХ (Німеччина). — Британський премієр Чорчил відвідав 3. березня Німеччину. Без запрошення німецького уряду він ввійшов 12 миль углиб Німеччини, робив там перегляд військ, говорив з вояками, виголошував до них промови, ба навіть післав особисте поздоровлення Гітлєрови, вистріливши на німецькі позиції з великанської гармати кулю, на котрій він написав: „Дарунок Гітлєрови".

По перегляді одного полку гірських військ, Чорчил ґратулював їм перемоги та підносив при тому, що ці перемоги британців не були би можливі без допомоги американців і росіян.

СОВЄТСЬКІ ВІЙСЬКА ПІД ШТЕТІНОМ.

ЛОНДОН. — Червона Армія дійшла вже до вступу до Балтійського заливу, над котрим лежить важний німецький порт Штетін. Довершено цього по дво-дневій кампанії, в котрій Червона Армія посунулася 29 миль уперед, розбиваючи останні німецькі бастіони над Одрою та відкриваючи собі дороги до нового наступу на Берлін. Місто Штетін находиться уже під обстрілом великих совєтських гармат. За останній день Червона Армія заняла на Поморю коло 500 місцевостей.

Націстичні радіові заповідачі кажуть, що росіяни тепер ведуть фронтову атаку на Берлін, у котрій бере участь 7 армій. У самім наступі на прибалтійське місто Свінемінде росіяни вживають, за нацистичними коментаторами, 675,000 вояків та 1,000 позвів.

Маршал Сталін каже в приказі дня, що Червона Армія добула твердиню Ґрудзьондз.

ПОСТУП АЛІЯНТІВ В ІТАЛІЇ.

РИМ. — Війська Пятої Армії в Італії поробили нові поступи, добувши горби, що панують над дорогами, що ведуть з Бользньї до Пістої та Фльоренції..

Німці ще далі проявляють велику рухливість та вистрілюють на американські позиції багато моздірних куль.

Летуни аліянтських армій в Італії били по Бренерському Провалі та по ворожих позиціях у Юґославії.

НЕ ДАЮТЬ ЯПОНЦЯМ РОБИТИ ПРОТИАТАКИ.

ҐВАМ. — Артилєрія маринарів почала такий сильний обстріл ворожих позицій на острові Іво, що це зовсім унеможливило японцям робити нові протиатаки проти американців. Ворог тепер збитий на невеличкім просторі в північній частині острова. Американські лінії посунулися наперед тільки незначно.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50
В Джерзі Сити і Заграницею		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Закон проти дискримінації

Сенат нюйорської стейтової леґіслятури ухвалив майже одноголосно попередно вже ухвалений палатою представників проєкт закона проти дискримінації. Зогляду на те, що цей проєкт інспірував ґубернатор стейту Томас Дюї, не підлягає найменшому сумнівови, що він буде ним підписаний і стане незадовго обовязуючим законом. Щоправда, його обовязуюча сила обмежена до стейту Ню Йорку, одначе ввиду того, що в Злучених Державах той стейт веде провід у суспільному законодавстві, подібні закони будуть ухвалені й по багатьох інших стейтах. Супроти цього він заслугує на ближчу увагу людей і з інших стейтів.

Новий закон забороняє відмовляти людині праці за її національність, віру, барву шкіри або державне походження. Він пробує боротися з того роду упослідженнями через встановлення стейтової комісії, яка має подібні факти розслідувати та усувати.

Що такі випадки відмови роботи робітникам за їх расу, національність, віру чи державне походження, трапляються, це признали загально. Підчас переслухань у стейтовій леґіслятурі над цим внеском признали загально теж, що проти таких упосліджувань робітників треба боротися, і признали це так прихильники як і противники цього проєкту. Противники саме відпекувалися від підозріння, буцімто вони були за задержання таких упосліджень; вони теж заявилися зате, аби такі упослідження знищити, а тільки признали, що проєкт закону доведе якраз до певних нових практичних упосліджень при найманню людей навіть там, де таких упосліджень досі не бувало. Кажуть газетні обсерватори цих переслухань, що ці острахи, замісць налякати або остерегти законодавців від проєкту, ще більше їх переконали про потребу такої ухвали.

Очевидно ухвалення проєкту ще не усуває небезпеки, що якраз може статися те, чого побоювалися противники проєкту. Одначе не дасться заперечити, що вже саме публичне розслідування всяких зажалень проти таких упосліджень дасть нагоду до публичного вентилювання таких справ, а це причиниться до виховання громадянства в цій важній суспільній справі. Якраз такого виховання громадянству треба, коли ніякий закон не може усунути упереджень людей одної віри, національности, державної приналежности, чи тим більше раси до людей інших ґруп. Навіть між тими людьми, які публично заявляють себе вільними від таких упереджень, таких упереджень є багато. Виховати їх можна різними способами, а публичний розгляд таких справ це один зо засобів. І таку нагоду постачає нам нюйорський стейтовий закон проти дискримінації. І вже хочби за цю одну нагоду він заслугує на попертя.

Далі ширити правду про Україну

Перед нами витинок з американського часопису, що виходить в одному з міст стейту Масечусетс, щойно надісланий нам одним з наших читачів, а в тому витинку обширне обговорення книжки В. Г. Чемберлина „Юкрейн-Ей Собмерджд Нейшен".

Часопис зветься „Ди Спрінґфілд Сондей Юніон енд Ріпобликен" (з 25. лютого 1945), а автором огляду є Гершел Левін.

Ми вже згадували в нашій газеті про критики книжки Чемберлина, що були в найбільших ґазетах Ню Йорку, але ми теж зустрічали критики і в менших ґазетах, в тижневиках, в різних провінціональних ґазетах. Вже те одно вказує, що книжка Чемберлина викликує широке зацікавлення.

Ось ті різні критики дають усім нам змогу переконатись, скільки треба ще працювати, щоб хоч ті, що пишуть про ось такі речі, визнавались краще в українській історії, в різних українських постаттях чи подіях, чи навіть в самій українській номенклятурі. Що саме так є, доказом цього є теж і те, що написав про книжку Чемберлина і Україну Гершел Левін у згаданій вище газеті.

Правда, не тяжко відгадати, яким духом віє з Левіна, коли вдуматись в те, чому він називає Чемберлина „українським націоналістом", що то так дуже добивається „справжньої самоуправи для українців". А не тяжко тому, що Левін береться аж за такий „арґумент", що пише, що Чемберлин це той „американець, що має українку за жінку"... Та ми не знаємо, яку саме жінку має Чемберлин. Для нас цікаво, що Гершел Левін взявся за такий „арґумент", щоби заразже по цім арґументі ствердити, що книжка Чемберлина про Україну „написана з упередженням"... Себто, що „з упередженням описана в ній боротьба за державну незалежність селянського народу Малої чи Полудневої Росії".

Левін не вірить теж дуже в „демократичні ідеали" козаків і Хмельницького, як їх змальовує Чемберлин у книжці про Україну. Зате вірить „в погроми Хмельницького, звернені проти польської шляхти і середньої жидівської кляси".

Ось ті „ідеали" козаків і „малоросійських отаманів" з козацьких часів, а яких демократичний дух Левін квестіонує, стали в XX. столittю, як він пише, „інспірацією для українських н а ц іоналістичних провідників", що то „станули до боротьби з білоґвардійцями, що були під Денікином, як і з червоними, що йшли за Леніном".

Ось тих українських провідників, пише Левін, Чемберлин зараховує до демократів, так як зараховував до демократів і провідників Козаччини. Це Левінови не подобається. Для Левіна, як це він пише в своїм огляді, важне є те, що говорив Генрі Торез, оборонець Шварцбарда, вбивника Симона Петлюри, який назвав Петлюру погромщиком. Та Чемберлин, пише Левін, зараховує ось того Петлюру до тих, що „їх ідеалом була народня, українська, демократична республика"...

Чемберлин, пише Левін, називає тих українських провідників „демократами", щоб ось таким чином зєднати тут симпатії для тих цілей, до яких ті провідники змагали, себто зєднати симпатії для справи визволення України спід комуністичної влади.

Та одно таки признає Левін Чемберлинови, що одначе є дуже важне. Він пише, що книжка Чемберлина про Україну таки „представляє собою добре удокоментований і вдатно змальований образ терпінь українського народу під советськими ударами, включно з подробичним списом „політичного" голоду в роках 1932-33, що коштував можливо українців втрати десять мілонів людського життя за те, що заповоли піддавались советським політичним та економічним зарядженням".

З осудом ось такого поступовання Советів, пише Левін, кожний „справжній демократ" таки вже мусить погодитись, а й московська ліквідація культурних і політичних провідників, що не завжди погоджуються з Москвою, є таки „тиранською". Проте, пише Левін він не вірить, що Україна сталаб демократичною, якщоб у ній прийшли до влади українські націоналісти, але Чемберлин, каже він, у це вірить. Зате він погоджується з Чемберлином, що як довго Україна є у складі Советів, то вона повинна дістати більше свобід, а з нею повинні дістати ті свободи теж й інші народи чи держави, що входять в склад СССР.

Ми подали отсе досить докладний зміст огляду Левіна про книжку Чемберлина. Вже на підставі того огляду наш загал може наочно переконатись, що нам ще треба ось такі книжки як Чемберлина, чи подібні, що їх оголошуємо, роповсюднювати тисячами по цілій Америці. І треба далі працювати над виготовлюванням нових книжок і над їх виданням, щоб ще ліпше й всестороннійше обговорити в них все те, що є звязане з українським народом, його минулим та теперішнім, з його визвольними змаганнями та з його культурою. Ось це є нині в Америці найкращий спосіб оборони чесного українського імені від огидних наклепів, як от тих, що відносяться до погромів. Це найкращий спосіб і для зеднування симпатій для українських визвольних змагань. Це теж найкращий спосіб зацікавлювання американців українською культурою. Це теж найкращий спосіб поширювання відомостей про це страшне горе, яке приходилось українському народови у неволі витерпіти, та ще прийдеться, заки осягне ту свободу і незалежність, які йому належаться.

Це все — це ніщо інше, а тільки ширення правди про Україну. Кожний голос, що говорить нині в Америці про Україну та український нарід — чи він прихильний змаганням українського народу, чи ні — вказує нам наглядно, що ще треба нам вложити багато праці, щоб тут в Америці знали дійсну правду про Україну. Ось та правда була тут довго закрита і сфальшована. І ще далі так буде, що її будуть закривати і викривляти. Тому протиділати, це теж „політика" і то велика політика! А вести її може кожний у своїй місцевости — поширяючи у ній книжкою правду про Україну.

Як тут колись наладжувались відносини?

Живемо в часі, коли „Земля Вашингтона" зачинає відгравати таку ролю в життю цілого людства, в міжнародному світі, що це цілком певно відобється згодом і на укладі її внутрішних відносин, що й без цього підлягають змінам. Та тепер ті зміни підуть скорішим темпом. Як це буде виглядати в дальшій будуччині, годі точно передбачити, але що зміни зайдуть і відібються на характері цього краю, це певне. У звязку з тим хочеться подати малий зразок з того, як ті відносини повставали і розвивались тоді, коли Америка ставала на ноги, а хоч цей начерк неповний і короткий, а проте таки цікавий як голос не-американця.

Інтересний причинок до цього, як різні ґрупи причинялися до уложення суспільних та економічних відносин у Новому Світі в добі Джорджа Вашинґтона дає нам „Історія Европи з часів Французької Революції", написана Арчибалдом Алисоном і перевидана в Ню Йорку в 1843 р. Уступ „Америка — невтральне питання" відзеркалює погляд на значіння Америки серед тодішнього громадянства.

Отже читаємо там, наприклад, таке: „Правда, приятелі свободи часто попадають у роспуку за свою недолю серед густого населення, перестарілих монархій і вибуялих пристрастей Старого Світу; та зате засвітила Рання Зоря на чистішому небосклоні і яснішими кольорами в іншій півкулі, у цих безмежних просторах, що їх відкрив ґеній Колюмба для европейської підприємчивости".

Потім читаємо, що двісті літ минуло, відколи британські вигнанці, що втікали перед правдивими або уроєними переслідуваннями короля Карла I., зайшли вперше до Америки, а їх зріст від того часу виказав небувалу в історії силу. Вони принесли із собою англійський лад, англійську неустрашимість у своїх серцях. З сокирою в руці, з біблією під пахою та енцикльопедією при своїм боці, вони розмножилися в небувалім числі. Серед невиданих чудів, які вдаряють европейського подорожного, що прибуває до Злучених Держав, завважується загальний добробут, який обняв усі кляси суспільности. Убожество панує тут хіба між стародавнім населенням на морськім побережжю. Тут такий брак робучої сили, що вдова із 8 дітьми вважається за спадкоємцю великого маєтку. За два роки робітник може доробитися стільки, що перебирає вільну землю з 30 акрів, а по двох дальших літах праці він вже найшовся на дорозі до безжурного достатку серед праці.

Хоч у Канаді, серед давніх французів панує ще таке привязання до землі, що батьки розділюють її між дітей дрібними кусниками і через те спричинюють убожество, то в Америці перший раз в історії людства це сильне привязання здається цілковито знищене. Хоч робітники на землі дістають більше користей з неї, ніж деінде в світі, то вони не відчувають привязання ні до цієї землі, яку вони самі придбали, ні до цієї, яку вони дістали в спадщині. Земельну посілість не лише продають або розділюють по смерти голови родини, але навіть за життя переносяться з місця на місце так часто, що це вважається за головну прикмету характеру американця.. Перемінити гроші на землю і лишити її своїм потомкам — оце признака Старого Світу; а перемінити землю на гроші і полишити своїх дітей свобідними, а зате впливовими в суспільности — оце признака Нового Світу.

Так схарактеризував письменник вдачу американців щодо роблення маєтку і жажди гроша. Але інтересне, як він представляє суспільні відносини серед нового американського громадянства. Отже Алисон пише: Цілі томи книжок списано про товариські звичаї американців. Та про це можна сказати коротко так: Товариські звичаї американців, це звичаї британців, але без аристократії, без дідичів, без армії та без державної церкви. Одначе є змагання завести виключне товариство між поодинокими заняттями. І так купці, що продають біле, не хочуть дружитися з тими, що продають капелюхи. Замітне, що дівчата дуже привязуються до уніформу вояків. Це мабуть тому, що в Америці заборонено законом титули, зате люди хочуть винагородити собі такі почести чим іншим. Та вони дуже гордяться своїми американськими установами і дуже не люблять, як їх хто критикує. Але американці довершили вже великих діл, а за яке століття вони будуть справді мати чим повеличатися.

У наведених повище виїмках із загальної характеристики американців впадає в вічі зрізничкування поодиноких ґруп, хоч тоді були щойно „піонірські часи", тобто часи опановування вільних земель та добування природного багатства. Вже тоді чуємо про різницю між французами й британцями щодо характеру, та намагання ґруп жити окремо.

В тому часі не було ще багато мови про іміґраційні ґрупи, які щойно творилися. На всякий випадок окрема орґанізація іміґрантів - американців не є витвором самих іміґрантів, бо вже тоді були угрупування відповідно до станових чи зарібкових інтересів. Коли ж іміґранти, повязані ще й спільною культурою та звичаями, з природи вже почували в собі потребу окремих орґанізацій, то це було, ба навіть і тепер є природне. А як тепер приміґровані американці творять якийсь ґруповий ідеал, який не противиться загальному американському ідеалови, то цей ідеал не повинен бути притокою, щоб їх понижувати чи проти них виступати, як це деякі сильніші ґрупи американців нового типу хотіли нераз робити.

Толерування політики ґруп може ще набрати особливої ваги на „Землі Вашингтона" вчасі або після тепрішньої війни, коли то внаслідок щезання цілих держав та націй, тисячі, як не міліони політичних вигнанців будуть шукати доступу до цього краю свободи, рівної нагоди і справжнього демократизму. До таких можливих ґруп, що мусітимуть шукати захисту на землі Вашингтона можуть належати теж і европейські українці.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Ю. КЛИМЕНКО.

ПІД ШЕВЧЕНКОВОЮ КАЛИНОЮ

I.

Наближався темний чудовий вечір другого дня Зелених свят. Сонце поважно схилялося на захід, посилаючи на землю останні прощальні проміння. Легесенький, бадьорий вітрець повсюди розносив весняні пахощі від густої зеленої трави і рясних квітів. Небесна блакіть була чиста й прозора. На дворі стояла весняна доба у всій своїй молодій красі. Повсюди була надзвичайна тиша, наче вся природа молилася в цю вечірню годину, і тільки соловейки невгамовно співали свої принадливі пісні в густих пахучих садках та гаях. Вони безупинно співали і мимохіть пробуджували в істоті кожної людини якісь особливі, гарні, весняні почуття. Пильно прислухаючись до цих принадливих пісень, не одна стара й молода людина переживала в ці хвилини якусь невиразну тугу, якийсь невимовний жаль. Пильніш, чим коли небудь, почувалась потреба особистого щастя й долі, почувалось незадоволення тяжкими сірими, буденними умовами щоденного життя. Ці пісні начеб то манили в якийсь другий край, де життя було вільніше, краще, де не панували безпросвітні злидні і постійна ворожнеча між убогими і багатими, де братерська любов зеднувала усіх людей одним почуттям, одним бажанням кращої долі. Але це були мрії... гарні весняні мрії, розбурхані в знесилому серці чудовими пташиними піснями. Дійсне, не підмальоване життя, яке хвилювало в цю годину навіть серед цих пишних садків і гаїв, було зовсім далеке від рожевого кольору, якого надавали йому весняні мрії...

Щоденна тяжка боротьба за існування не давала змоги більшій частині сільської людности відпочити від тяжкої праці, не давала змоги подивитись на світ Божий веселими, розумними, незасмученими очима. Більшість цієї старої й молодої людности не вміла тай не могла відчувати на собі, якслід, весняного настрою, молодої краси і чарівної поезії пташиних пісень. Це було не для неї, цілісінькі дні приходилось працювати за шматок черствого хліба, а гарні вечори і поетичні ночи проходили для неї марно через велику притомленність. Тільки в неділю, або в який празник були хвилини цілком вільні тай ці хвилини, на превеликий жаль, споконвіку присвячувались та щей досі присвячуються некультурним вчинкам. Пияцтво, кріваві бійки то що ще й досі не переводяться на селі.

Пляшка й чарка служать в простому селянстві найважнішим обєднуючим звязком, замісць якихнебудь вищих духовних інтересів. Тільки під чаркою наш селянин робиться більш веселим, і словоохочим. В такі хвилини, під впливом всяких спогадів, він може охоче про що розказати: про минулі, колишні часи, про своє сучасне життя, про найпотрібніші громадянські справи і т. ін. Але найбільшої уваги заслугують його спогади про видатних людей, з якими йому траплялося зустрічатись в своєму життю. Тоді обличчя його, звичайно суворе, замислене, робиться більш приємним, ласкавим по виразу: в руках намічається надзвичайна жвавість. І сміх, і жарт, і специфічний український гумор і веселі пісні — все, що досі було заховане глибоко в його душі, в ті хвилини виникають разом на поверх зособливою яскравістю. І дивлючись на веселу компанію, яка спустила вже в свої вічно голодні, підтягнуті шлунки по дві — три — чарки — на деякий час забуваєш про те безпросвітне матеріяльне і моральне становище, в якому вона перебуває по всяк день, цілісеньке своє безбарвне, злиденне життя. Нахмурені і бліді обличчя відразу червоніють, очи блищать і палають тимчасовим полумям, язик, якого в звичайні буденні часи не витягнеш з рота навіть мотузком, розохочуються безупинно балакать про всяку всячину. Звичайно, балачка йде про те, що має найбільші відносини до селянського життя: про землю, про хозяйські справи, про свої особисті погляди на те, або інше питання громадського змісту. Часами розмова торкається релігійних питань, сільських звичаїв, видайніших осіб... І почнуться тоді всякі леґендарні оповідання, в котрих іноді в и з н а ч а ю т ь с я справжні перли народньої поезії.

Слухаєш, слухаєш з захопленням ці чудові сказки, в котрих дійсність тісно змішується з фантастичним, неймовірним, і очей не спускаєш з якого-небудь старенького дідуся сивого з серіозним, але симпатичним, приємним обличчям. Пильно дивлючись йому в вічі, слухаєш його оповідання про минувші часи, про тодішніх, давно вже покійних людей, і їх могутні, привабливі образи яскраво уявляються тоді перед очима. А як гарно він розказує, наче з книжки читає! Е, що послухать! Хоч сядь та записуй!...

Ось і тепер в цей чудовий, весняний вечір. Зійшлася невеличка компанія старих Кирилівчан під „Шевченкову Калину" справляти, по давньому звичаю, маївку; себто зійшлися для того, щоб доброю закускою та горілкою вшанувати найліпший місяць — квітень. Поставили стола; коло нього дві лавки збоку. Застелили стола білою чистою скатеркою, поставили серед нього чималу пляшку з горілкою, круг неї свіжі пиріжки з капустою, дві миски солених огірків, смашну печеню, велику чарку і „маївка" почалась. Рясна стародавня калина, свідок дитячих років українського ґенія, вже густо зацвіла, і правильно, злегенька гойдались її зелені віти з білими квітами над головами стареньких бабусь і сивих дідів.

(Дальше буде).

На тему домашного господарства

З великим зацікавленням прочитала я статтю п. н. „Застановімся над голосом своєї дитини", в ч. 37 „Свободи". Авторка порушує в ній неодну суспільну справу, на яку повинні відозватися чисельні читачі. Тому, що в статті порушується теж і справу домашнього господарства, що мене тепер найбільше цікавить, хочу забрати в ній голос.

Багато змін зайшло за останніх двадцять-трийцять літ не лише в Америці, але в старім краю й інших частинах світа. „Часи зміняються, і ми зміняємося з ними" — казали римляни ще дві тисячі літ тому. Сьогодні майже нема ділянки в житті людини, що не зазнала би якоїсь зміни. Тому є вони й в домашнім господарстві. Чиж це не зміна, наприклад, засвітити газ і в одній секунді мати гарячу піч та в продовж пів години, а вже найдовше години зварити страву? Або, чи не зміна то, відчинити кількох консерв і мати й борщ і капусту й мясо й рибу й овочі вже готові до їдження? Та поприч ці практичні зміни є ще й інші. Є ними зміни в поглядах щодо домашнього господарства, яке починається видвигатн на щораз то вищий щебель. Тому й ті самі радіо-програми, що присвячують час високій політиці, присвячують його теж і дискусіям про домашнє господарство.

Тема хатнього господарства дуже широка. В неї входить не лише **вміле ведення хати, чистоти дому, знання, як плянувати день, щоби з працею й дітьми начас упоратися, але й знання приготовити добре страву. Вона обіймає вміле виховання дитини, гигієну (здоровля) душі дитини й зрозуміння окруження серед якого дитина росте й розвивається;** ба навіть і знання як орудувати різними машинами, якими пересічна господиня послугується. Бож трапляється, що електричний тостер перестає гріти й машина до чищення диванів не тєє й води в кітлі до огрівання парою хати не стає й холодільня якслід не працює. Тому треба знати, як такій потребі зарадити. Чоловік не все під рукою, а фахового робітника тепер і зі свічкою на час не знайдеш. Тому саме американські часописи нераз показують, як то жінки вдома в подібних випадках собі радять.

Про домашнє господарство заговорили тепер і багаті американські жінки, що мусіли самі стати господинями, бо служниці полишали службу й пішли на „дефенз джаб". Це вони говорять тепер про хазяйство як важну професію й бідькаються, що то нещастя зійшло на край, бо мами лишають хату, занедбуючи важну й відповідальну працю дома, ба навіть полишають дітей на ласку сусідів, або прямо на вулиці. Мабуть треба було аж війни, щоб оцінити обовязки жінки-подруги, жінки-матері, жінки господині й її вплив на розвій здорової нації. Не дуже то мило почути, що серед 22-ох міліонів молодих мужчин, покликаних до військової служби, знайшлося аж приблизно 9 міліонів нездібних до виконання загальних військових обовязків. Не можна з того припускати, заявляють урядники поборової служби, що ми є нацією хоровитих. Деякі недостачі в здоровлю можна вилічити, але є такі, що зовсім ні. А такі недомагання, як наприклад, слабі очі, або попсовані зуби, випливають із нездорового прохарчування. В тім біда, що забагато барабольі, хліба, солодкого тіста, а замало свіжих овочів і свіжої городовини й зеленої салати. З того слідує, що вміле варення, відживлювання є таки важне й не можна його собі легковажити.

Загальний погляд наших людей, що „мясо, бараболя й білий хліб це єдині добрі харчі" є рішучо мильний. Хліб і то **разовий**, а не білий, бараболі, мясо — самі собою знамениті харчі, але вони **не вистарчальні** для здорового прохарчування. Хліб білий це мабуть найбільше недомагання цивілізації. Коли господар сам молов собі зерно на жорнах, його хліб був добрий, бо мав потрібні до життя вітаміни й мінеральні соли. Скоро він післав збіжжя до млина, його хліб був білий, але не такий вартісний, як чорний, разовий, бо все найліпше остало в млині. Отже з хвилиною винаходу машини-млина десь коло 1870 року — потерпіли на якості такі дешеві, а прецінь добрі харчеві продукти, як хліб і різного роду каші (крупи). В Америці люди швидко полюбили білий хліб і прямо перестали уживати разовий хліб. Воно не так легко змінити призвичаєння народу й тому довгими роками, не зважаючи на навчання й пропаганду збоку науковців-дослідників, що доказували вартість хліба саме в оболоні зерна, мало що зроблено в напрямі зміни. Щойно недавно, коли здоровля нації стало важним чинником у обороні краю, а опісля в воєнних зусиллях, рішено таки щось зробити. Отже державний уряд примусив млинарів додати деякі вітаміни й залізо до білої муки, не зміняючи вигляду й смаку білого хліба. Так почали називати муку „енрич флявер" („збагачена мука"), а хліб „енрич бред" („збагачений хліб"). Подібно мається справа з виробом різних каш, рижу й кришок, як „Корн Флейкс", „шредед гвіт", „пофт райс", „гвіт корн", що то діти так смачно заїдають кожного ранку. Ще в 1937 році я аналізувала які три-чотири роди тих кришок, й не диво, що ще тоді я не знайшла в них вітамінів, за якими шукала... Та щоб не знати, які „штучні" складники не додавали до білого хліба, на мою думку, пшеничний чи житний разовий хліб далі задержить смак і запах, якого білий хліб немає. Годиться додати, що далі йдуть досліди в лябораторіях, що доказують, що в цілім зерні є ще протеїни (білок) і другі вітаміни, яких ще не додали до білого хліба, а які найкраще дістати з разового хліба.

Щодо мяса, то відома річ, що люди є мясоїдами від міліонів літ. Відколи примітивний чоловік зумів зробити приряди, якими міг зловити звірину й її забити, він живився мясом. Зчасом він почав присвоювати дичину, а далі її множити, так, що сьогодні в його посіданні є не лише курка чи гуска, але кінь, корова, коза й т. п. Подібно з рибою. Риба, як поживa, така давня як і сам чоловік. А далі знаємо, що й звірята живляться мясом. Але чи це, що собака їсть мясо, значить, що й ми собаки? Те саме відноситься й до салати. Не лише крілик їсть зеленину чи коріння, а їли їх перші люди, ще заким почали їсти мясо. І були в них зуби здорові й кости сильні, про що говорять викопані вченими кістяки. Салату в модерному значінні почали їсти на дворі англійського короля ще в першій половині 16. століття. Катерина з Арагону, жінка Генрика VIII., спровадила городника аж з Голяндії (отже в Европі знали вже тоді про штуку городництва!), щоби він занявся управою й плеканням зелених салат.

Бараболя, хоч тепер популярна й дуже люблена українцями, не була такою знаною, як її перше спроваджено до Европи з Америки (з Еквадору) еспанцями в 16. столітті. Тоді дивилися на бараболі як на поживу для поросят або нуждарів. Треба було аж двох соток літ, заки того роду думання перестало існувати. Розказують цікаву історію, як то почали їсти бараболю в Франції. В часах Французької Революції, цебто около 150 літ тому, уряд був за те, щоби знайти добру, дешеву поживу й вибрав бараболю. Але нарід не любив барабольі тай годі! Щож тоді робить один француз, коли різні заходи уряду скінчилися неуспіхом? Він садить морги барабольі й ставить таблицю з написом: кара на того, що рушить цю ростину... Люди-людьми... все заборонений овоч ліпше смакує... почали красти бараболю з поля й на диво почали її їсти й так до барабольі привикати.

При кінці хочу підкреслити, що колиб не було іншого виходу, а їсти ці три чи чотири харчі, що їх переважна частина нашої еміграції споживає, як виходить із слів авторки, згаданої на початку статті, то мабуть природа мусіла би надолужити, щоби з них випродукувати для себе потрібні чинники до життя. Колиж є інший вихід, а ми його не знаємо, або не хочемо за ним дивитися, або про нього чути, тоді буде терпіти не хто інший, а ми самі. І саме тому, що ми задалеко відійшли від природних харчів, тепер стільки дослідів, стільки мови про вітаміни, про вартість доброго відживлювання. Виглядає, що ми таки найліпше зробимо, якщо повернемо до тих харчів, що їх дає природа без консервовання, а то й варення. А що в „здоровому тілі є здорова душа" — вміле провадження кухні належить до головної ділянки домашнього господарства.

Марія Л. Семенина.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ЧЕСТЕР, ПА.

Памятник для ветеранів.

Друга світова війна майже з кожної громади забрала поважне число вояків українського роду. Наша громада вислала досі 152 хлопців на війну. Від самих початків думали ми, який то памятник поставити для пошани ветеранів, такий, що символізував би працю та жертви американських українців.

Були різні думки й розмови, а на нарадах Українського Народнього дому рішено приступити до реальної праці. Тоді обрано тимчасовий комітет, який скликав наради представників місцевих орґанізацій ii тоді вибрано постійний комітет. Комітет складається із двох представників кожної місцевої орґанізації, а до екзекутиви ввійшли: о. Омелян Мицик, предс.; Василь Гарасим, заст.; Юстина Огар, секретарка; Михайло Єдинак мол., фін секр.; Михайло Тершавський, касієр; Йосиф Олійник, заст. Як контрольори вибрані: Теодор Сорока, Микола Муляр, Іван Вовк. Усіх представників є 29.

Офіційна назва „Українські Злучені Орґанізації міста Честеру". Рішено зібрати $15,000. На першу жертву прийшов дохід із спільної вечері в сумі $400. Який то буде памятник, ще не знати. Є різні думки. Питаємо самих вояків, пишемо до Вашинґтону, розпитуємо артистів та інжинірів. Найбільше промовляє думка збудувати величавий парк, а в нім поставити статуї, які символізувалиб геройство вояків українського роду.

Григорій Лебіщак,
член комітету.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Траґічна смерть родичів шістьох вояків.

В ґазеті Ню Гейвен Реджистер з 25. лютого був широко описаний нещасливий випадок, який потягнув за собою смерть 4 осіб, між ними матери шістьох вояків українського роду. Десь у домі 112 Савт Фронт Стріт, в котрім мешкали ці люди трісла ґазова рура і внаслідок цього задусилося 6 мешканців українського роду, а це: Іван Кучірка, і його жінка Марія та їх син Іван і молодець, який у них мешкав, Степан Яцкович.

Траґедію відкрив щойно інспектор ґазової компанії, але було вже запізно. Небішка Марія Кучірка дістала була 5. червня 1944 р. відзнаку Почесного Товариства за те, що її 6 синів служать в армії Дядька Сема. Іван Кучірка був колись членом У. Н. Союзу, але перестав платити.

К. М.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З від. 361 У. Н. Союзу.

З річних виборчих зборів, котрі відбулися в суботу дня 30. грудня 1944 р., представляємо ще членству Т-ва Дністер, від. 361 У. Н. С., як Т-во стоїть чинно і маєтково до р. 1945.

З кінцем грудня 1944 р. готівка виказує $383.21; на чековім конті $187.09; в банку на ощадничім конті $4,608.90; чотири державні бонди по $1,000 — $4,000. — Разом готівка Т-ва Дністер $9,179.20, а довг на членах $1,083.00. — Разом $10,266.20.

Ось такий є маєтковий стан Тов. Дністер з початком 1945 року.

Вол. Павлів, рек. секр.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Гість.. — Того роду дописи з різних ювилейних свят мусимо скорочувати. Не таке важне, щоб вичислити повно імен промовців, як те, що вони говорили. Як що доброго і для загалу цікавого, то вартує подати, і на таке знайдеться місце в ґазеті. Коли є десь якийсь ювилей того чи другого громадянина, то добре подати, чим саме той громадянин заслужився і то подати в такий спосіб, щоби був в тому і образ розвою і поступу громади. Коли хто на такому ювилею про такі речі говорить, то таку промову вартує використати і для звіту в ґазеті, бо це є історія даної громади і таке повинно мати місце в ґазеті.

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ КАНАДІЙСЬКИХ ВОЯКІВ У ЛОНДОНІ.—Капітан М. Малнюк, з Гамилтон, Онт., і летничий старшина та голова СУКВ Б. Панчук колядують підчас Різдвяного зїзду вояків, 7 і 8 січня 1945. — (З Канцелярії КУК).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СТАРИЙ ПРО МОЛОДИХ.

У „Свободі" появилася стаття українки-американки, а вона замітна тим, що „не досить того, що горить, але ще й огню доливає". У ній є докори для тих, що приїхали сюди тому 40-50 літ з такою освітою, на яку було їх стати і які дотепер зберігають своє знання й традицію.

Каже молода українка, що тато чи мама не дозволяють дівчині йти на забаву. Але воно так буває: В 8. годині ввечір Мері убрана, випудрувана, чекає. Аж тут нагло затрубіло „Ту-у-у, т-у-у-у!" Мері вскочила на автомобіль Пекарда біля шофера й поїхала. На другий день, десь коло 3-4 рано, приїздить уже авто Бюїка. Спить Мері цілий день, а ввечір знов тесаме, що вчора. Може раз або два рази в тижні Мері не йде нікуди. Каже „Но філ ґуд".

За якийсь час вийшла заміж, за італіяна. Нераз давніше мати сварила на Меру: „Куди то ночами волочишся, доню!". А Мері по англійськи до неї: „Нат юр бизнес, гват ю ду; енд гав ю воз, гвен ю воз йонг, га?" Мати жалується, плаче, молиться: „Боже, Боже,, той світ таки вже довго не постоїть, а як ні, то зішли смерть на мене, нехай на те не дивлюся!".

А хлопці? От робить в „шапі"; за два тижні приходить платня. Мамі дав 15-20 долярів за утримання, а решту, каже, йому треба на „понч борд", „слат машін", чи на що інше. За пару днів каже: „Мама, ґів мі файв даларз". Мама дає, а щож їй остається?

Або хлопець на фармі до тата: „Як дасьте тату по $25 на місяць, то буду робити. А як ні, то піду до „шапи" і там зароблю більше". Не поможе татова просьба, син не уступить. Тато дає $25. За якийсь час син хоче кару-автомобіль. Тато купив, бо в літі роботи досить і для кари. Син узяв авто, поїхав упівночи, приїздить назад тай до батька: „Дай на ґез!" — „на оливу" — тайр но ґуд". За якийсь час кару побив і дістав „река".

Між родичами й дітьми таки іде боротьба в Америці. Не один тато або мати йдуть завчасу сиру землю гризти таки через діти. А через які? Саме через такі, про які згадує українка-американка. Я міркую, що я тут в нічім не переборщую.

У „Свободі" треба більше поміщувати таких статей, що помагають ту справу розбирати, але й нашу орґанізацію розбудовувати, бо інакше не стане ні читачів, ні „Свободи".

За мою писанину хай ніхто не гнівається. Бо яб хотів, щоб наші діти були тими, що ми й наші батьки, щоб любили свій нарід, нашу мову і нашу віру та щоб чесно працювали на хліб і другому помагали.

П. Ф. Я.

ТАРЗАН, ч. 1137. Поділи й пануй!

Вибравши найсильніших чорних. Торвальд сказав до них: „Я вас відлучу від решти".

Цих він звільнив з роботи й поставив їх сторожами над їх товаришами.

Він промовляв до їх гордости, вчив їх поводитися нахабно й брутально та навчив їх обожати його.

І він нацькував одних чорних на других, так що вони воювали між собою, а не звертались проти нього.